

Bijlage 1

Een nadere definitie van het begrip 'Zwemwater' in verband met de implementatie van de Europese Zwemwaterrichtlijn (2006/7/EG)

Wat is het doel van een nadere definitie?

Het doel is om een nadere definitie van het begrip zwemwater vast te stellen zodat het inventariseren van potentiële zwemwateren, het toekennen van de functie zwemwater in de waterplannen en het aanwijzen van zwemwateren zoals dit voortkomt uit de gewijzigde zwemwaterwetgeving en beschreven is in het protocol Aanwijzen en Afvoeren van zwemwateren, landelijk zo veel mogelijk op dezelfde wijze wordt uitgevoerd.

Toelichting:

In de herziene Zwemwaterrichtlijn, in de gewijzigde Whvbz en de bijbehorende nota van Toelichting (Nvt) en in het protocol Aanwijzen en Afvoeren (A&A) wordt het begrip 'zwemwater' weergegeven en toegelicht. De belangrijkste onderdelen zijn de volgende.

Uit de Europese Zwemwaterrichtlijn:

Een zwemwater is elk oppervlaktewater waar, naar verwachting van de bevoegde autoriteit, een groot aantal mensen zal zwemmen, en waar zwemmen niet permanent verboden is of waarvoor geen permanent negatief zwemadvies bestaat. Zij is niet van toepassing op:

- a) zwembaden en gezondheidsbaden;*
- b) ingesloten wateren die behandeld worden, of gebruikt worden voor therapeutische doeleinden;*
- c) kunstmatig gecreëerde, van het oppervlaktewater en het grondwater gescheiden ingesloten wateren.*

Onder „groot aantal” wordt met betrekking tot zwemmers verstaan;

‘een aantal dat de bevoegde autoriteit groot acht, met name gelet op tendensen uit het verleden of op de beschikbare infrastructuur of faciliteiten, dan wel op de maatregelen die getroffen zijn ter bevordering van het zwemmen’.

Uit de Nota van Toelichting op de Whvbz:

Onder tendensen uit het verleden kan worden begrepen de ervaringen die tot dan toe met het water zijn opgedaan met inbegrip van de maatregelen die getroffen zijn ter bevordering van het zwemmen. Het gaat daarbij onder meer om de verschillende functies die een water kan hebben waarbij zowel de formeel vastgestelde functies in de plannen van belang zijn als het feitelijke functionele gebruik. Een water dat in gebruik is als jachthaven zal zo bezien bijvoorbeeld niet snel onder het begrip zwemwater vallen. Uit de passage over infrastructuur en faciliteiten blijkt dat bij de beoordeling de ligging van het zwemwater en de geschiktheid voor het publiek gelet op de aanwezige faciliteiten mee kan worden gewogen. De verwachting omtrent de aantallen zwemmers speelt daarbij dus een rol maar ook het beleid waarmee het zwemmen aangemoedigd of ontmoedigd wordt. De infrastructuur, de maatregelen en de faciliteiten zijn immers beïnvloedbaar.

Uit het protocol A&A (Aanwijzen en Afvoeren zwemwateren):

De invulling van een 'groot aantal' kan per locatie verschillen. Onderstaande tabel geeft een indicatie van een 'groot aantal'.

Omschrijving	Aantal zwemmers in elkaars directe nabijheid op tenminste 10 zomerse dagen (indicatie)
<i>Noordzeestranden</i>	<i>Een duizendtal zwemmers</i>
<i>Binnenwater/ overgangswater/ Waddenzee</i>	<i>Enkele tientallen zwemmers</i>

Bij locaties die duidelijk ingericht zijn als zwemlocatie (categorie C, Bhvbz) en ook als zodanig worden beheerd is het aantal zwemmers minder relevant. De beschikbare infrastructuur en faciliteiten, dan wel de maatregelen die getroffen zijn ter bevordering van het zwemmen zijn hier mede bepalend voor de afweging of er sprake is van een zwemwater.

De richtlijn spreekt niet over een eventueel besloten karakter van een zwemlocatie (bijvoorbeeld natuuristenvereniging) of een commercieel belanghebbende die een zwemlocatie exploiteert (bijvoorbeeld een zwemplas op een camping). Hieruit wordt geconcludeerd dat dergelijke

zwemlocaties, mits voldaan wordt aan het criterium “groot aantal zwemmers (incl. inrichting)”, onder de werkingssfeer van de richtlijn vallen.

Bij tropische weersomstandigheden ontstaan spontane of wilde zwemplaatsen. Ongeacht de veiligheid en functie van de wateren is in deze gevallen naar verwachting geen sprake van een groot aantal zwemmers in de zin van de richtlijn. Deze zwemlocaties hebben geen structureel karakter en er is veelal geen sprake van ‘beschikbare infrastructuur of faciliteiten’. Daarmee vallen deze zwemlocaties niet onder de definitie van zwemwater in de zin van de richtlijn. Bij langdurige ‘tropische’ weersomstandigheden kan het zinvol zijn op dergelijke locaties wel de kwaliteit van het zwemwater te meten.

De nadere definitie van het begrip ‘Zwemwater’

Een zwemwater is een oppervlaktewater waar naar verwachting van de provincie door een groot aantal mensen zal worden gezwommen en het zwemmen niet permanent verboden is of geen permanent negatief zwemadvies is ingesteld. Of er naar verwachting sprake zal zijn van een groot aantal mensen wordt bepaald door tendensen uit het verleden, door de beschikbare infrastructuur of faciliteiten, door de maatregelen die getroffen zijn ter bevordering van het zwemmen, maar ook door de dichtheid van de mensen in relatie tot de omvang en het type oppervlaktewater en door de frequentie van het gebruik.

Zo zal er bij binnenwateren in ieder geval sprake moeten zijn van enige tientallen mensen die op zomerse dagen in elkaars nabijheid baden of zwemmen. Dat mensen in elkaars nabijheid in het water zwemmen of baden wordt bepaald door de lokale omstandigheden die het zwemmen op die specifieke plek aantrekkelijk maken (bijvoorbeeld een natuurlijk strandje of baai), door de beschikbare infrastructuur (toegangswegen, parkeervoorzieningen en dergelijke) of faciliteiten (bijvoorbeeld een aangelegd strandje), of door de maatregelen die getroffen zijn ter bevordering van het zwemmen (bijvoorbeeld een drijflijn en diepteaanduidingen). Een te inventariseren zwemwater ofwel een badzone is het geheel van het oppervlaktewater waar de mensen voornamelijk zwemmen of baden (de badzone) en de oeverstrook die daar direct aan grenst. Zo zal er geen sprake zijn van een zwemwater als er in een oppervlaktewater op zomerse dagen door tientallen mensen wordt gezwommen, maar deze mensen zwemmen niet in elkaars nabijheid. Er kan dan niet worden gesproken van een zwemlocatie als de zwemmers zijn verdeeld over een groot oppervlak. Een voorbeeld hiervan is het zwemmen in de grote rivieren. Dit gebeurt vaak op vele plaatsen verdeeld over een grote oeverlengte. Hierbij is het van belang dat duidelijk wordt gecommuniceerd dat de officiële zwemwateren zijn aangewezen en dat deze op verschillende manieren (folders, bebording en internet) bekend worden gemaakt.

Tijdens periodes met uitzonderlijk hoge temperaturen of tijdens periodes waarbij zomerse temperaturen uitzonderlijk lang aanhouden, zal er in meer oppervlaktewateren worden gezwommen dan normaal het geval is. Dit betekent echter niet dat al deze wateren ook direct als zwemwater moeten worden geïnventariseerd. Het gaat er om dat er tijdens ‘normale’ zomerse dagen naar verwachting door een groot aantal mensen zal worden gezwommen. Deze wateren waar incidenteel wordt gezwommen kunnen wel in beeld worden gebracht, zodat op een later moment, tijdens minder extreme omstandigheden, nog eens bezien kan worden in welke mate hier wordt gezwommen. Of een oppervlaktewater geheel of gedeeltelijk openbaar toegankelijk is om in te zwemmen of geheel niet openbaar toegankelijk, is voor de definitie van het begrip zwemwater niet van belang. Wel zal er bij een oppervlaktewater dat bij of op een recreatiebedrijf is gelegen vaak sprake zijn van enige inrichting gericht op het zwemmen. Dit kan zijn in de vorm van een oeverzone die het veilig te water gaan mogelijk maakt (een strandje) en een drijflijn die de badzone voor kinderen markeert of de badzone begrenst. Houders van recreatiebedrijven adverteren veelal met de mogelijkheden van baden en/of zwemmen.

Als er sprake is van enige inrichting gericht op het zwemmen, dan zal er doorgaans ook eerder worden verwacht dat er in een bepaalde mate wordt gezwommen. Daarnaast verwachten mensen ook eerder dan bij een water waar geen enkele inrichting aanwezig is, dat de veiligheid en hygiëne wel in orde zullen zijn. De toelichting van de Whvbz geeft in dit verband aan *‘Uit de passage over infrastructuur en faciliteiten blijkt dat bij de beoordeling de ligging van het zwemwater en de geschiktheid voor het publiek gelet op de aanwezige faciliteiten mee kan worden gewogen. De verwachting omtrent de aantallen zwemmers speelt daarbij dus een rol maar ook het beleid waarmee het zwemmen aangemoedigd of ontmoedigd wordt. De infrastructuur, de maatregelen en de faciliteiten zijn immers beïnvloedbaar.’*

Dit betekent dat als er geen sprake is van enige tientallen mensen die op zomerse dagen in elkaars nabijheid baden of zwemmen, maar er is wel sprake van enige inrichting of van faciliteiten gericht op het zwemmen, er een grijs gebied is waarin een oppervlaktewater wel of niet als zwemwater kan

worden geïnventariseerd. Hierbij dient bedacht te worden dat als een oppervlaktewater op de inventarisatielijst wordt geplaatst en er vervolgens geen functietoekenning en aanwijzing plaatsvindt, er uiteindelijk een zwemverbod ingesteld moet worden of een negatief zwemadvies afgegeven moet worden. Het ligt daarom voor de hand om in dergelijke gevallen overleg te voeren tussen provincie en kwaliteitsbeheerder over de wenselijkheid, de mogelijkheden en onmogelijkheden van functietoekenning. Als een oppervlaktewater waar in beperkte mate in wordt gezwommen vanwege te weinig zwemmers niet wordt opgenomen in de inventarisatielijst, kunnen belanghebbenden er altijd uit eigen beweging voor kiezen om de waterkwaliteit door een laboratorium te laten controleren. De provincies kunnen in dergelijke gevallen adviserend te werk gaan. Voor kustwateren geldt het bovenstaande ook, echter dan moet gesproken worden over enige honderden mensen in plaats van enige tientallen mensen.